

Rzetelność kwestionariusza (nazwanego „PAD”) sprawdzono w oparciu o badania 131 uczniów siódmych klas z mokotowskich szkół podstawowych. Alpha Cronbacha dla trzech pytań dotyczących środków odurzających wynosiła 0.70, dla pytań na temat papierosów - 0.83, a dla pytań o sytuacje namawiania do picia alkoholu - 0.75. Alpha obliczona dla sześciu pytań na temat alkoholu i papierosów łącznie wyniosła 0.85.

Badania nad rzetelnością wykazały, że dziewięć pytań kwestionariusza można sprowadzić do trzech skal, z których jedna dotyczy odmawiania palenia papierosów, druga - picia alkoholu, a trzecia - używania środków odurzających. Ponadto może być przydatne używanie łącznie sześciu pytań na temat picia alkoholu i palenia papierosów jako wskaźnika intencji odmawiania w sytuacji nacisków ze strony rówieśników. Łączenie tych pytań z pytaniami na temat środków odurzających nie jest wskazane ze względów metodologicznych. Sytuacje te są nieporównywalne ze względu na zdecydowanie różny procentowo rozkład w populacji osób pijących alkohol i palących papierosy, w porównaniu z liczbą osób używających innych substancji uzależniających.

Podsumowanie

Kwestionariusz „PAD” jako narzędzie różnicujące osoby badane i o zadowalającej rzetelności, zostało zaprezentowane w bieżącym roku, na III Seminarium Ewaluacyjnym w Konstancinie. Obecnie zaczerpnięte z niego pytania dotyczące alkoholu, są włączone do ankiet ewaluacyjnych programów „Noe” oraz „Elementarz”. Badania ewaluacyjne tych dwóch programów są przedstawione w niniejszym numerze Alkoholizmu i Narkomanii. Mamy nadzieję, że analiza wyników tych dwóch badań pozwoli określić przydatność „PADu” jako narzędzia ewaluacyjnego.

Katarzyna Okulicz-Kozaryn

MEASUREMENT OF SOCIAL RESISTANCE SKILLS.

QUESTIONNAIRE „PAD”.

Summary

Though development of resistance skills is a frequent component of drug prevention programs, it is not easy to prove expected changes in this dimension. In this article different ways of measurement of the ability to resist peer pressure are reviewed. The questionnaire designed to measure the readiness to refuse using drugs is presented. This questionnaire, named PAD, consists of nine items: 3 about alcohol, 3 about cigarettes, and 3 about illicit drugs, each of them with 5-point scale. All items are based on short descriptions of situa-

tions in which drugs are offered. The results of the analysis of reliability of the questionnaire (study sample $n=131$, seventh grade students from Warsaw) for each of the three groups of questions are satisfactory. Questions about alcohol and cigarettes can be considered as one scale ($\text{Alpha} = 0.85$). The usefulness of this questionnaire for evaluation studies requires further investigations.

Key words: evaluation, resistance skills, adolescents, measurement instruments, drug prevention

Piśmiennictwo

1. Bobrowski K., Okulicz-Kozaryn K.: Przegląd polskich badań ewaluacyjnych nad szkolnymi programami profilaktyki uzależnień. Sprawozdanie z programu Alc-5, IPIŃ, 1993

2. Botvin G.J., Baker E., Dusenbury L., Tortu S., Botvin E.M.: Preventing Adolescent Drug Abuse Through a Multimodal Cognitive-Behavioral Approach: Results of a 3-Year Study., *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 1990, vol. 58, no 4, 437-446.

3. Botvin G.J., Schinke S.P., Epstein J.A., Diaz T.: Effectiveness of Culturally Focused and Generic Skills Training Approaches to Alcohol and Drug Abuse Prevention Among Minority Youths., *Psychology of Addictive Behaviors*, 1994, vol. 8, no 2, 116-127.

4. Doi S.C., DiLorenzo T.M.: An Evaluation of a Tobacco Use Education-Prevention Program: A Pilot Study, *Journal of Substance Abuse*, 5, 73-78, 1993

5. Hansen W.B., Graham J.W., Wolkenstein B.H., Rohrbach L.A.: Program Integrity as a Moderator of Prevention Program Effectiveness: Results for Fifth-Grade Students in the Adolescent Alcohol Prevention Trial, *Journal of Studies on Alcohol*, vol. 52, no.6, 1991

6. Katz R.C., Robisch C.M., Telch M.J.: Brief Report Acquisition of Smoking Refusal Skills in Junior High School Students, *Addictive Behaviors*, vol. 14, 201-204, 1989

7. Kim S., McLeod J.H., Shantzis C.: An Outcome Evaluation of Refusal Skills Program as a Drug Abuse Prevention Strategy, *Journal of Drug Education*, vol. 19[4], 363-371, 1989

8. Shope J.T., Dielman T.E., Butchart A.T., Campanelli P.C., Kloska D.D.: An Elementary School-Based Alcohol Misuse Prevention Program: A Follow-Up Evaluation, *Journal of Studies on Alcohol*, vol. 53, no.2, 106-121, 1992